

Стара програма	Яценко Т.О. і колектив авторів	Чумарна М.І., Пастушенко Н.М.	Архипова В.П., Січкара С.І., Шило С.Б.
6 клас			
<p>Русальні пісні: з 3 на вибір Купальські пісні: з 3 на вибір Жнивварські пісні: з 2 на вибір Колядки, щедрівки: з 5 на вибір Веснянки: 3 на вибір Народні колискові: 2 Пісні літературного походження: 3 Поєми: 2 Вірші: 14 Повісті: 2 повністю, 2 в уривках або скорочено Оповідання: 1 Казки-притчі: 2 Байки: 3 Співомовки: 2 Гуморески: 2-3 на вибір</p>	<p>Міфи: 2 на вибір Статті з книжки Дари Корній “Чарівні істоти українського міфу. Духи природи”: 3 Купальські пісні: 2 Колядки, щедрівки: 2 Народні ігри з піснями (весняний цикл): 2 Пісні літературного походження (гімн): 1 Вірші: 10 Поєма: 1 Оповідання: 2 Байки: 3 Повість-казка: 1 (скорочено) Повісті: 4 (3 – скорочено) Художні біографії: 1-2 Усмішки: 1</p>	<p>Уривки з книги О.Воропая “Звичаї нашого народу” Казка-притча: 1 Народні колискові: 3 Замовляння Заклички Прислів'я Народні гумористичні оповідки: 2 Поєми: 2 Вірші: 10 Оповідання: 5 Повісті: 6 (з кожної – лише фрагменти)</p>	<p>Русальні пісні: 3 Купальські пісні: 3 Жнивварські пісні: 2 Колядки, щедрівки: 5 Народні колискові: 2 Пісні літературного походження: 4 Поєми: 2 Вірші: 10 Повісті: 5 (2 з них скорочено) Байки: 3 Співомовки: 3 Гуморески: 4 Науково-художні або науково-популярні твори: 2-3 на вибір</p>
<p>Вступ. Книжка в житті людини. Творча майстерня автора від давнини до сьогодення. Зміни формату книги впродовж віків. Сучасний читач і його роль у новому «житті» твору. Загадково прекрасна і славна давнина України. Календарно-обрядові пісні. Роль і місце пісні в житті українців. Головні календарні обряди. Народна обрядова пісня, її різновиди. <u>Пісні літнього циклу: «У ржі на межі», «Ой біжить, біжить мала дівчина», «Проведу я русалочки до бору» (русальні); «Заплету віночок», «Ой вінку мій, вінку», «Купайло, Купайло!» (купальські); «Маяло житечко, маяло», «Там у полі криниченька» (жнивварські) – на вибір. Пісні зимового циклу: «Ой хто, хто Миколая любить», «Засівна», «Нова радість стала», «Добрий вечір тобі, пане господарю!», «Щедрик, щедрик, щедрівочка» (на вибір). Веснянки: «Ой весна,</u></p>	<p>Вступ. Художня література як вид мистецтва. Своєрідність мистецького світосприймання. Художній образ у літературі та інших видах мистецтва. Текстуально вивчені в 5 класі та самостійно прочитані учнями художні твори. 1. Міф як найдавніша форма світогляду людини. Міфи про створення світу (космогонічні). <u>«Сокіл-Род», «Прадуб»</u> (за Сергієм Плачиндою, за вибором учителя). Побудова та символіка космогонічних міфів. Міфи про створення людини (антропологонічні). <u>«Білобог і Чорнобог», «Дажбог і Жива»</u> (за Сергієм Плачиндою, за вибором учителя). Особливості міфів прадавньої України, пов'язаність їх із</p>	<p>Вступ. «Мова – душа народу». Роль мови як носія творчої духовної енергії. «Споконвіку Слово...». Передача почуттів, емоцій від серця до серця через мовлення. Нетлінні скарби. Українська народна творчість як скарбниця духовних цінностей. Обрядово-календарна культура українців. Жнивварські пісні та обряди. Обжинкові та зажинкові пісні. <u>Олекса Воропай. Обжинки. Із книги «Звичаї нашого народу».</u> Обрядово-календарна культура українців як єднання людини з природними явищами, з матір'ю-землею. Культ землі і народжень як взаємодії із Творцем. Цінності громади, родинності, взаємодопомоги у</p>	<p>Розділ 1. Пісенні скарби рідного краю. Тема 1. Чарівна мелодія слова. Роль і місце пісні в житті українців. Головні календарні обряди. Пісня – музично-поетичний жанр фольклору. Народна обрядова пісня, її різновиди. Зв'язок із стародавніми обрядами. Варіантність народних пісень. Пісні зимового, весняного та літнього циклів. Провідні мотиви народних пісень. Засоби художньої виразності в піснях (метафора, епітет, персоніфікація, порівняння). <u>Обов'язкові для вивчення твори: Пісні літнього циклу: «У ржі на межі», «Ой біжить, біжить мала дівчина», «Проведу я русалочки до бору» (русальні);</u></p>

весна — днем красна», «Ой кувала зозуленька», «А в кривого танця» (на вибір).

Народні колискові пісні.

«Ой ти, коте, коточок», «Ой ну, люлі, дитя, спать».

Провідні мотиви, лексичні особливості колискових.

Календарно-обрядові пісні рідного краю.

Пісні літературного походження. «Ще не вмерла Україна...» Павла Чубинського і Миколи Вербицького – національний гімн нашої держави. Легенда про дівчину-Україну, яку Господь обдарував піснею, та її зв'язок із «Молитвою» Олександра Кониського й Миколи Лисенка, духовним гімном України. «Ой, у лузі червона калина похилилася» Степана Чарнецького і Григорія Труха – пісня, що стала народною. Патріотичні мотиви пісень літературного походження.

Микола Вороний. «Євшан-зілля». Коротко про письменника. Патріотичні почуття й толерантне ставлення до інших народів у поемі «Євшан-зілля». Роль слова, пісні, історії в житті будь-якої людини. Краса природи рідного краю. Тарас Шевченко. «Думка» («Тече вода в синє море»). «Іван Підкова» (без вступу). Відомості про перебування поета в Петербурзі. Патріотичні мотиви творів Т. Шевченка. Зображення історичного минулого. Героїзм та відвага козаків та їхнього ватажка. Специфіка ліричних і ліро-епічних творів.

Володимир Рутківський. «Джури козака Швайки» («На козацьких островах»). Твір про волелюбних, сміливих героїв, які вміють вистояти у складних ситуаціях. Незвичайні здібності

давніми заняттями людей, із хліборобством. Протистояння добра і зла у міфах. Їх відмінність від казок і легенд.

3. Дара Корній. «Лісовик», «Водяник», «Польовик» (із книги «Чарівні істоти українського міфу. Духи природи»). Коротко про письменницю та її твори для дітей. Химерний світ чарівних істот праукраїнської міфології. Відображення прадавньої міфології, звичаїв та обрядів українців (один-два твори за вибором учителя). **Народні пісні. Календарно-обрядові пісні.**

1. Народні календарно-обрядові пісні, їх різновиди.

Зимова обрядовість українців. Українські колядки й щедрівки, їх зміст і значення. «Нова радість стала» (давні й нові варіанти), «Щедрик, щедрик, щедрівочка...».

2. Весняні й літні обрядові пісні. Веснянки. Закликання весни, символічне значення відновлення природи. Народні ігри, що супроводжувались піснями. «Благослови, мати, весну закликати», «Кривий танець».

Купальські пісні, їх походження, тематика. «Купайло, Купайло, де ти зимувало?», «А де наше Купайло стояло» (дві пісні за вибором учителя). Художні особливості календарно-обрядових пісень.

Мудрість байки.

1. Григорій Сковорода. «Бджола і

співжитті людей. Товариськість та взаємодопомога. Розповідь про обряди і звичаї, пов'язані зі збиранням врожаю, про співпрацю. Сила громади, пошанування праці і дарів землі у жнивварських піснях (закинкових, жнивних та обжинкових).

Іван Липа. Казка-притча «Перестиглий овоч».

Народна мудрість про щедрість землі і людську щедрість. Символічний образ овоча. Проблема багатства душі і людської скупості. Прислів'я і приказки про працю та земні дари.

Коліскові пісні. Роль колискової пісні у житті людини. Колискова як засіб та інструмент плекання й захисту фізичного і психічного здоров'я дитини, плекання її духовних цінностей. Слова-обереги в колискових піснях. «Ой, спи, дитя, до обіда», «Ой ти, котик, коточок», «Колисала я дитиноньку маленьку». Замовляння доброї долі для дитини. Казкові мотиви у колискових піснях. **Народні замовляння, заклички.**

Класифікація закличок: заклички до сонця, до вітру, до птахів. Прислів'я, приказки про материнську любов. Леся Українка. «Коліскова пісня». Леонід Кисельов. «І мати молода, і сонце юне». Образ матері в українській поезії як

«Заплету віночок», «Ой вінку мій, вінку», «Купайло, Купайло!» (купальські); «Маяло житечко, маяло», «Там у полі криниченька» (жнивварські); зимового циклу: «Ой хто, хто Миколая любить», «Засівна», «Нова радість стала», «Добрий вечір тобі, пане господарю!», «Щедрик, щедрик, щедрівочка».

Варіативні твори: «Бігла теличка та й з березничка», «Ой сивая та й зозуленька», веснянки «Ой весна, весна – днем красна», «Ой кувала зозуленька», «А в кривого танця», «Благослови, мати», «Розвивайся, лозо, борзо», календарно-обрядові пісні рідного краю.

Народні колискові пісні. Лексичні особливості колискових пісень (зменшувально-пестливі слова, анафора).

Обов'язкові для вивчення твори: «Ой ти, коте, коточок», «Ой ну, люлі, дитя, спать».

Пісні літературного походження. Тематика та особливості цих пісень. Пісні, що стали народними. Урочисті пісні. Гімн.

Обов'язкові для вивчення твори: Павло Чубинський та Микола Вербицький. «Ще не вмерла України...». Олександр Кониський. «Молитва». Станіслав Чарнецький та Григорій Трух. «Ой, у лузі червона калина похилилася». Дмитро

козаків-характерників. Сміливість і відвага козацьких джур Грицика та Санька. Засудження підступності, жорстокості та підлості зрадників. Тема боротьби українських козаків проти татарської орди.

Я і світ. Леся Українка (Лариса Петрівна Косач). «Мрії», «Як дитиною, було...», «Тиша морська».

Дитинство поетеси, роль родини в її вихованні. Неповторний світ дитинства в поезіях. Образ мужньої, сильної духом дівчинки, її життєрадісний погляд на світ, вільнолюбство, впевненість, розвинена уява. Значення мистецтва в житті людини. Гармонія людини і природи.

Володимир Винниченко. «Федько-халамидник».

Дитинство письменника. Художня розповідь про Федька, його життя, стосунки з однолітками. Добро і зло, благородство і підлість у творі. Щедрий на добро внутрішній світ героя. Федько як особистість. Станіслав Чернілевський. «Теплота родинного інтиму...», «Забула внучка в баби черевички...». Настрої та почуття, висвітлені в поезіях (любов, доброта, висока духовність). Образ рідної людини та важливість родинних цінностей.

Ірина Жиленко. «Жар-Птиця», «Підкова», «Гном у буфеті». Поетичні роздуми про доброту, красу, про людське щастя і шляхи до нього, про те, що може врятувати сучасний світ.

Ігор Калинець. «Стежечка», «Блискавка», «Веселка», «Криничка», «Дим» зі збірки «Дивосвіт» (на вибір). Талановитий український поет, автор віршів для дітей. Своєрідність форми його поезій. Персоніфіковані

Шершень»***.**

Замальовка життєпису письменника. Повчальний характер і художні особливості байки. Ідея спорідненої праці в ній. Алгоритичні образи Бджоли і Шершня.

2. Леонід Глібов. «Вовк і кіт», «Зозуля і півень» (один твір за вибором учителя).

Розповідь про видатного українського байкаря. Викривальна й повчальна спрямованість байок письменника. Композиційні елементи та виховна спрямованість байок Леоніда Глібова.

3. Микита Годованець. «Голуб і Лелека».

Коротко про письменника. Тема патріотизму в байці. Діалоги персонажів та їх роль у розкритті алгоричного змісту твору.

Ліричні послання Україні.

1. Павло Чубинський. Національний гімн України «Ще не вмерла Україна...». «Я поклявся перед народом...». Історія створення гімну як символу держави, розповідь про його автора. Вираження у гімні (славні) патріотизму та прагнення народу до свободи, утвердження справедливості.

2. Тарас Шевченко. «І досі сниться: під горою...». Розповідь про останні роки поета на засланні. Візуалізований образ України у вірші. Пейзажні картини українського села.

3. Іван Франко. «Розвивайся ти, високий

узагальнений образ материнства світу і всієї природи, як символу України.

Суголося природи і людини. Подих золотої осені.

Тамара Шевченко*. «Осінь, гарна молодиця». Іван Франко. «Дрімають села». Ліна Костенко. «Сю ніч зорі такі колючі». Змалювання осінньої пори засобами поетичного слова. Радісні і сумовиті настрої в поезії, художні засоби їхнього вираження.

Микола Вороний. Поема «Євшан-зілля».

Образ рідної землі, руйнівний вплив чужини на світогляд людини. Почуття любові, що найглибше зберігаються в серці. Вплив природи на пробудження людської душі. Символізм образу євшан-зілля.

Погляд людини на життя природи.

Михайло Слабошпицький.

Оповідання «Мій друг лелека». Закони виживання у людському та тваринному світі. Взаємодія всіх живих створінь. Уважність, співчутливість, терплячість і доброзичливість у ставленні до тварин. Образ автора. Микола Вінграновський.

Повість «Сіроманець» (фрагмент). «Поклик крові» у взаєминах людини і природи. Образ Чепіжного. Гуманність та жорстокість людей у ставленні до тварин. Свобода як найвища

Луценко. «Як тебе не любити, Києве мій».

Розділ 2. Поетичний дивосвіт.

Тема 2. Чуття гармонії у слові.

Тематичне розмаїття поезії (неповторний світ дитинства в поезіях, важливість родинних цінностей, гармонія людини і природи). **Обов'язкові для вивчення твори:**

Тарас Шевченко. «Думка» («Тече вода в синє море»), «Іван Підкова». Леся Українка. «Мрії», «Як дитиною, було...», «Тиша морська», «Співець». Станіслав Чернілевський. «Теплота родинного інтиму...», «Забула внучка в баби черевички...».

Ірина Жиленко. «Жар-Птиця», «Підкова», «Гном у буфеті».

Варіативні твори: Ігор Калинець.

«Стежечка», «Блискавка», «Веселка», «Криничка», «Дим».

Платон Воронько. «Пахне хліб», «Солодка вода».

Максим Рильський. «Збирають світлі, золоті меди...», «Запахла осінь в'ялим тютюном...», «Люблю похмурі дні...».

Олександра Бурбело. «Я лиш струна на арфі України», збірка «Золота Росинка».

Мар'яна Савка. «Україна».

Іван Андрусак. «Розмова», «Зорі й місяць», «Колискова».

Художні, персоніфіковані образи поезій.

образи природних явищ – дивовижне й незвичайне в повсякденному житті. Гармонія людини і природи.

Емма Андієвська. «Казка про яян», «Говорюща риба».

Сучасна українська письменниця і художниця. Її казки-притчі. Добро й любов до світу. Порушення питань моралі, дружби, сили слова. Прихований повчальний зміст творів. Принципи толерантного ставлення до інших, вірності мріям, прагнення гармонії зі світом.

Пригоди і романтика.

Всеволод Нестайко.

«Тореадори з Васюківки» (скорочено).

В. Нестайко – визнаний у світі український дитячий письменник. Пригодницький захопливий сюжет, мрія і дійсність, смішне, комічне, романтичне в його пригодницькій повісті для дітей. Образи Яви Реня та Павлуші Завгороднього. Проблеми у творі.

Ярослав Стельмах.

«Митькозавр з Юрківки, або Химера лісового озера».

Коротко про письменника. Таємничі, веселі й незвичайні події в повісті, передані образним словом. Допитливість, винахідливість, кмітливість хлопчиків – головних героїв.

Леся Воронина. “Таємне Товариство боягузів, або засіб від переляку № 9”.

Леся Воронина – сучасна письменниця, авторка багатьох книг для дітей. Фантастична, романтична повість про виховання гідності та мужності. Клим Джура – рятівник світу. Його друзі й вороги. Еволюція Кліма від боягуза до супергероя. Роль сім'ї у формуванні життєвих переконань людини. Стосунки між різними поколіннями в родині.

Гумористичні твори.

дубе...». Розповідь про поетичну творчість Івана Франка, її джерела. Мрії автора про свободу й незалежність України. Символічний зміст вірша, художні особливості, зв'язок із фольклором.

4. Микола Вороний.

«Євшан-зілля».

Коротко про письменника. Літописна основа поеми. Символ євшану. Краса природи рідного краю. Тема національної пам'яті. Роль слова, пісні, історії в житті людини. Поєднання епічних і ліричних рис у поемі «Євшан-зілля».

5. Михайло Ткач. «Моя Україна».

Коротко про письменника, його пісенну лірику. Символічне втілення образу Батьківщини у пісні «Моя Україна». Мотив патріотизму через єднання людини з рідною природою.

6. Дмитро Кремінь.

«Літа мої і зими...» (уривок із вірша «Книга Буття чи Батія»).

Коротко про письменника. Патріотичні мотиви, спадкоємність поколінь, відображена в рідній мові.

Різдвяні дива.

1. Ігор Калинець.

«Вертеп маленького хлопчика».

Розповідь про долю письменника. Атмосфера різдвяної урочистості, святковості, протиставлення її сумним спогадам героя про батьків, які змушені зустрічати Різдво далеко від сина. Чарівні перетворення головного героя в основі сюжету казки.

2. Богдана Матіяш. «Єва

цінність усього живого світу. Довіра і співчутливість, дружба і взаєморозуміння. Прислів'я і приказки про природу.

На сторожі рідної землі. Історичні та літературні джерела про героїзм і жертвність.

Антін Лотоцький.

Оповідання

«Данило-король».

Видатні князі Русі-України на захисті рідної землі. Дружба і побратимство у стосунках між князями, мудрість і винахідливість у боротьбі проти нападників.

Взаєморозуміння, братерська вірність князів Данила і Василька. Історичні відомості про видатних князів Руської держави.

Володимир

Рутківський. Повість «Джури козака Швайки» (фрагмент).

Захист рідної землі, свого роду і життєвого простору – святий обов'язок кожної людини. Мудрість і відвага легендарного козака Швайки. Поборювання зла і кривди правдою та справедливими ділами.

Роль дітей і підлітків у визвольній боротьбі народу. Прислів'я та приказки про героїську вдачу.

Різдво любові в родиннім колі.

Магія зимових свят.

Олекса Воропай.

Зимові ворожіння.

Цінності родини, родинного спілкування, взаємного дарування і побажання щедрої долі

Настрої, почуття, поетичні роздуми ліричного героя про любов, доброту, красу, високу духовність.

Віршована мова.

Стопа. Віршовий розмір (ямб, хорей, пірихій)

Тематичне розмаїття класичної та сучасної прози.

Повісті на історичну тематику.

Жанрові та композиційні

особливості повістей.

Обов'язкові для вивчення твори:

Володимир

Рутківський. «Джури козака Швайки» (скорочено).

Варіативні твори:

Андрій Кокотюха.

«Таємниця козацького скарбу».

Марія Морозенко. «Іван

Сірко – великий характерник», «Іван

Сірко – славетний кошовий»****.

Ліро-епічний твір.

Специфіка ліро-епічного твору.

Поеми на історичну тематику (козацька доба).

Патріотичні мотиви, героїзм та відвага козаків

Обов'язкові для вивчення

твори: Микола

Вороний. «Євшан-зілля».

Тема та основна думка поеми.

Сюжетні елементи, розгортання подій.

Засоби художньої виразності в поемі.

Автор твору і ліричний герой.

Захопливий сюжет пригодницьких повістей.

Мрії і дійсність, смішне й комічне в повістях.

<p>Гумористичне й сатиричне зображення. Жанрова різноманітність гумористичних творів (анекдоти, байки, усмішки, гуморески, співомовки тощо). Роль гумору в житті українців. <u>Леонід Глібов</u>. «Щука», «Муха і Бджола», «Жаба і Віл». Визначний український байкар, поет. Викривальна і повчальна спрямованість байок письменника. Побудова байки.</p> <p><u>Степан Руданський</u>. «Добре торгувалось», «Запорожці у короля». Співомовки Степана Руданського – унікальне явище у світовому письменстві. Висміювання моральних вад, негативних рис характеру, авторська симпатія до простої людини, до її розуму, кмітливості, почуття гумору, уміння посміятися над власною безпорадністю та відстояти свою гідність.</p> <p><u>Павло Глазовий</u>. «Еволюція», «Найважча роль», «Заморські гості», «Похвала», «Кухлик» (2–3 — на вибір). Іронічно-пародійна, викривальна спрямованість гумористичних і сатиричних творів</p> <p>Література рідного краю.</p>	<p>і білосніжна квітка лілії». Коротко про письменницю. Характер Єви, її дивовижні здібності. Незвичайні перетворення напередодні Різдва. Тема добра, милосердя та винагороди за них. Ідея різдвяної казки.</p> <p>3. <u>Олександр Гаврош</u>. «Різдвяна історія ослика Хвостика» (скорочено). Коротко про письменника. Незвичайні пригоди ослика як шлях до мрії. Основні події й дива в різдвяній повісті. Характеристика образів повісті-казки. Яскравість і колоритність персонажів. Художні деталі у творі.</p> <p>1. <u>Леся Воронина</u>. «Таємне товариство боягузів, або засіб від переляку № 9» (скорочено). Коротко про письменницю. Будні сучасних школярів у повісті. Основні події та пригоди. Фантастичне у творі. Тонкий гумор у змалюванні неймовірних перетворень. Характери персонажів та засоби їх творення. Головний герой твору Клим Джура, його дорослішання. Роль сім'ї у формуванні життєвих переконань людини. Стосунки між різними поколіннями в родині.</p> <p>2. <u>Володимир Аренев</u>. «Сапієнси» (скорочено). Коротко про письменника-фантаста. Зображення буднів Школи зореплавання. Пригоди друзів Сашка Ненарока й Мишка Неборака. Проблема дружби й обов'язку. Образи дорослих космонавтів зорельота і</p>	<p>у звичаєвості українських зимових свят. Пошанування сім'ї і родини як відображення вічної небесної родини в давніх українських колядках та атрибутах Свят-вечора. <u>Богдан Лепкий</u>. «Вечір під святого Андрія» (фрагмент з повісті «Казка мого життя»). Чари народних свят і розваг молоді, віра в загадування долі, романтика молодості. <u>Галина Пагутяк</u>. Оповідання «Різдво на хуторі». Віра в дива, цінності родини, громадських звичаїв.</p> <p>З пригодами світ веселіший.</p> <p><u>Всеволод Нестайко</u>. Повість «Дивовижні події в шостому "Б"» (фрагмент). Прояв внутрішньої свободи, вигадки та живого гумору шестикласників Лесика і Жори. Жвавість, цікавість, здатність втілювати мрії в життя фантазера Лесика. Дружба і товарицькість у стосунках з ровесниками. <u>Олесь Ільченко</u>. Повість (фрагмент) «Таємниця старої обсерваторії». Проблеми відповідальності за іноді надмірну цікавість, вміння розрізняти корисне і шкідливе, проявляти рішучість у прийнятті важливих рішень.</p> <p>Народжені для весни духу.</p> <p><u>Григорій Сковорода</u>. «Ой ти птичко жовтобока». «Гей, поля, поля зелені». <u>Леся Українка</u>. «Уже</p>	<p>сюжетні та композиційні особливості повістей. Цікаві й романтичні персонажі. <u>Обов'язкові для вивчення твори:</u> <u>Всеволод Нестайко</u>. «Тореадори з Васюківки». <u>Ярослав Стельмах</u>. «Митькозавр з Юрківки, або Химера лісового озера». <u>Леся Воронина</u>. «Таємне Товариство боягузів, або засіб від переляку № 9».</p> <p><u>Варіативні твори:</u> <u>Всеволод Нестайко</u>. «Таємниця Віті Зайчика», «Неймовірні детективи». <u>Ярослав Стельмах</u>. «Найкращий намет», «Вікентій Прерозумний». <u>Іван Багмут</u>. «Пригоди чорного kota Лапченка, описані ним самим». <u>Іван Андрусяк</u>. «Вісім днів із життя Бурундука».</p> <p>Таємничі, веселі й незвичайні події у фантастичних творах. Порушення питань моралі, дружби, добра, любові, толерантного ставлення до інших, прагнення гармонії зі світом. Кмітливі й винахідливі герої фантастичних творів.</p> <p><u>Обов'язкові для вивчення твори:</u> <u>Зірка Мензатюк</u>. «Ангел Золоте Волосся» (скорочено).</p> <p><u>Варіативні твори:</u> <u>Сергій Оксенік</u>. «Лісом, небом, водою. Книга 1. Лисий»</p>
--	---	---	---

	<p>вчителів. Мудрість і виваженість вчинків наставників, готовність до самопожертви. Науково-фантастичні елементи, яскраві картини майбутнього у повісті. Науковий шлях до розкриття таємниць буття Всесвіту і людини в ньому.</p> <p><u>3. Неда Нежлана. «Зоряна мандрівка».</u> Коротко про письменницю. Неймовірні міжпланетні мандри двох клоунів. Чарівні істоти та роль цих образів у композиції казки-шоу. Добро і зло у п'єсі, групування персонажів. Гуманістичні цінності як шлях до гармонії у Всесвіті.</p> <p>Поетичне бачення світу</p> <p><u>1. Леся Українка. «Тиша морська».</u> Розповідь про письменницю та її подорожі до Криму. Художня майстерність зображення мариністичного пейзажу. Настровева тональність вірша.</p> <p><u>2. Микола Вінграновський. «Даленіє вечір в бабиному літі...».</u> «Димить стерня над синіми ярами», «Вже неминуче буде сніг» (один твір за вибором учителя). Розповідь про поета. Відображення емоційного стану ліричного героя в поезії. Візуальні образи природи та роль словесної палітри кольорів у їх змалюванні.</p> <p><u>3. Ліна Костенко. «Осінній день, осінній день, осінній...».</u> «Дош полив» (один твір за вибором учителя).</p>	<p><u>весняне сонце припікає...».</u> Пробудження сили в природі, радості та весняного настрою в душі людини. Вміння чути мову природи і взаємодіяти з нею. Казка про велета. Сила рідної землі, що до часу терпить свою неволю і тяжкі випробування. Віра в поборення злої волі і пробудження сили велета.</p> <p><u>Тарас Шевченко. «Мені тринадцятий минало».</u> Плекання волі до життя, поєднання внутрішньої сили із тонкою вразливістю. Світ дитячих мрій і захоплень у поезії Тараса Шевченка. Образ ліричного героя.</p> <p><u>Тарас Шевченко. Поема «Іван Підкова».</u> Ідея вільнолюбного духу козаччини, захисту рідної землі від кривдників. Історичні відомості про народних ватажків козацького визвольного руху.</p> <p>Народний гумор. «Портрет», «Шевченко над Невою». Народні оповідки про вільну вдачу та гострий гумор Тараса Шевченка.</p> <p>Світ дитини очима українських письменників. <u>Іван Франко. Оповідання «Мій злочин».</u> Проблеми дитячого егоїзму, жорстокості до природи. Розкаювання і неможливість виправити свою помилку.</p> <p><u>Оксана Сайко. Оповідання «Новенька».</u> Підлітковий булінг. Внутрішня сила і</p>	<p>(скорочено). <u>Емма Андієвська. «Казка про яан», «Говорюча риба».</u> Галина Пагутяк. «Втеча звірів, або Новий бестіарій» (скорочено). Дара Корній. «Петрусь химородник» (скорочено).</p> <p>Тема 4. Від смішного до великого. Гумористичні твори. Гумористичне й сатиричне зображення. Жанрова різноманітність гумористичних творів (анекдоти, байки, усмішки, гуморески, співомовки тощо). Роль гумору в житті українців. Іронічно-пародійна, викривальна спрямованість гумористичних творів.</p> <p>Гуморески. Співомовки. <u>Обов'язкові для вивчення твори:</u> Степан Руданський. «Добре торгувалось», «Запорожці у короля», «Торбин брат». Павло Глазовий. «Еволюція», «Найважча роль», «Заморські гості», «Похвала». <u>Варіативні твори:</u> Степан Руданський. «Окуляри», «Розумний панич», «Лінівий», «Гуменний», «Свиня свинею». Павло Глазовий. «Кухлик», «Допитливий син»*****. Петро Ребро. «Козацькі жарти».</p> <p>Байка. Гумор і сатира в байках. Герої байок. Будова та алегоричний зміст. <u>Обов'язкові для вивчення твори:</u> Леонід Глібов.</p>
--	--	--	--

	<p>Розповідь про письменницю. Розкриття в поезіях мотиву гармонії людини і природи. Поетичний звукопис у зображенні пейзажів.</p> <p><u>4. Ірина Жиленко. «Підкова».</u> Розповідь про письменницю, автобіографізм її поезії. Мрії ліричної героїні про здійснення бажань.</p> <p><u>5. Оксана Радушинська. «Як дивно пахне перший сніг», «Гупають яблука – трави толочать»</u> (одн твір за вибором учителя). Біографічна довідка про письменницю. Чуттєві образи картин рідної природи. Художні засоби у поезіях. Дитинство видатних українців.</p> <p><u>Марина Павленко. «Янголи для Павлуся Тичини», «Небезпечні польоти Василька Симоненка»</u> (Із книги «Райдуга в решеті. Про Павла Тичину, Надію Суровцову, Василя Симоненка, Василя Стуса, Ірину Жиленко») (одн–два твори за вибором учителя). Розповідь про письменницю. Світ дитинства талановитої особистості в художньо-біографічних оповіданнях. Становлення головного героя в процесі дорослішання. Характеристика образів персонажів.</p> <p>Гумор і сатира</p> <p><u>1. Остап Вишня. «Як ми колись учились», «Перший диктант»</u> (одн твір за вибором учителя). Замальовка життєвого шляху письменника. Тонкий ліризм і гумористичне</p>	<p>почуття власної гідності «новенької» у захисті свого внутрішнього світу. Підліткова чутливість і почуття справедливості «тяжкого підлітка» Чалаги.</p> <p><u>Ірен Роздобудько. «Дорога Айрес».</u> (фрагмент повісті «Арсен»)*****.</p> <p>Самовиховання гідності і сили, самоповаги, проблеми у стосунках з найближчими людьми та однолітками.</p> <p><u>Василь Симоненко. «Ти знаєш, що ти – людина».</u> Смысл і призначення людини на землі, швидкоплинність її життя. Роль риторичних запитань. Прислів'я і приказки про людину і її гідність.</p> <p>Підсумкові уроки. Розвиток мовлення. Література рідного краю.</p>	<p>«Щука», «Муха і Бджола», «Жаба і Віл». <u>Варіативні твори:</u> Леонід Глібов. Байки (на вибір учителя). Науково-художня та науково-популярна література як різновид дитячої пізнавальної літератури (загальне ознайомлення). Навчальна література, тексти із ЗМІ (загальне ознайомлення). <u>Варіативні твори</u> (2-3 тексти на вибір учителя): Олекса Воропай. «Звичаї нашого народу» (фрагменти). Людмила Старицька-Черняхівська. «Хвилини життя Лесі Українки» (фрагменти). Володимир Панченко. «Молоді літа Володимира Винниченка» (фрагменти). Микола Славинський. «Її благословив Господь» (фрагменти). Книги серії «Життя видатних дітей» (М. Павленко, І. Андрусак, А. Кокотюха, В. Лис, С. Процюк, Л. Воронина).</p> <p>Медіатексти: візуальні, аудіальні, аудіовізуальні, комп'ютерні ігри; реклама (тематика медіатекстів відповідає віковим особливостям дітей).</p> <p>Література рідного краю. Ознайомлення з творами письменників-земляків.</p>
--	--	--	---

	<p>зображення дитинства. Автобіографізм гумористичних творів. Особливості жанру усмішки.</p> <p><u>2. Олександр Виженко.</u> <u>«Небилиця», «Велике Цабе» (один твір за вибором учителя).</u> Розповідь про письменника. Доброзичлива іронія в гуморесках про сучасне життя.</p> <p><u>3. Іван Андрусяк.</u> <u>«Двадцять вісім днів із життя Бурундука» (скорочено).</u> Коротко про письменника. Захопливі шкільні пригоди Івася Бондарука. Тема дорослішання в повісті: досвід самостійного мислення, прийняття власних рішень, відповідальності за їхні наслідки. Морально-етична проблематика: повість про самопізнання та вибір справжніх цінностей. Риси гумору. Засоби змалювання фантастичного. Казкові мотиви у сучасному сюжеті.</p> <p>Література рідного краю. Найцікавіше з літературних новинок.</p>		
--	---	--	--

**У програмі Марії Чумарної та Наталії Пастушенко за 6-й клас помилка: замість Тамари Шевченко, авторки вірша “Осінь, гарна молодиця”, вказано Тараса Шевченка (у таблиці, представленій вище, це виправлено).*

*** За програмою Заболотного “Легенди старокиївські” Наталени Королевої пропонують для позакласного читання в 7-му класу.*

****За програмою Заболотного твір “Олень Август” Євгена Гуцала пропонують для позакласного читання в 7-му класу, а “Дикі гуси” – для позакласного ж у 9-му (за програмою Архипової це 5-й клас, варіативний складник).*

***** За програмою Заболотного твір Марії Морозенко «Іван Сірко – славетний кошовий» пропонують для позакласного читання у 8-му класі, за програмою Архипової – як варіативний у 6-му.*

***** За програмою Заболотного повість “Арсен” Ірен Роздобудько пропонують для позакласного читання у 8-му класі, за програмою Чумарної – у 6-му (уривки).

***** Байку Григорія Сковороди “Бджола і Шершень” за програмою Яценко пропонують вивчати в 6-му класі, за програмою Заболотного – у 8-му.

***** Гумореску Павла Глазового “Допитливий син” програма Архипової пропонує вивчати в 6-му класі, програма Заболотного – у 8-му.